

Leto—YEAR XX
Cena lista
30 00.00

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Chicago, Ill., četrtek, 17. novembra (November), 1927.

Subscription 04.00
yearly

Office of Publication:
2627 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

STEV.—NUMBER 271

“Jutri bomo streljali!” se glasi ultimatum baronov premoga v Coloradu

Rocky Mountain Fuel Company je informirala gubernerja, da bodo njene privatne čete streljale na stavkujoče rudarje, ako se približajo njenim rovom. Silen srd lomi magnate, ker ne morejo streti stavke.

Denver, Colo., 16. nov. — Baroni premoga v Coloradu so končno na svojo pest zagrožili stavkujočim rudarjem s krvavo vojno.

Rocky Mountain Fuel Company v severnem delu države je včeraj informirala stavkarje in gubernerja Adamsa, da bodo njene privatne policijske čete streljale na vsakoga, ki se približa Columbine premogovniku. Ta premogovnik je še adini v severnem Coloradu, ki obratuje s petico mož. Vsi drugi rovi počivajo vsled neefektivne stavke.

Masni shodi stavkarjev se vrše dnevno v bližini premogovnikov. Baroni premoga imenujejo ta zborovanja piketiranje, in ker jim država še noče posoditi vojaških čet, se se začeli oboroževati na svojo pest.

Soprog in najeli morilec v doozorni ječi

Najprej se je izpovedal soprog, ki je bil farfar in “butlegar” obena, nato pa še njegov najemnik.

Milwaukee, Wis. — 38-letni farfar in “butlegar” Alvin Greenwald je priznal, da je s pomočjo najetega morilca Arthur Kellyja, alias Petzhoida, umoril svojo ženo Emco in nato vrzel truplo iz avta.

Greenwald je izpovedal, da je imel namen umoriti svojo ženo in je v ta namen najel Kellyja, ki je vozil bus v Milwaukeeju. Kelly je bil sedem tednov brez dela in se je Greenwaldu pripriročil, da je izurjen v davljenju ljudi. Kelly je vztrajal pri tem, da se žena zadavi mesto ustreliti. Najel sem Kellyja, da umori mojo ženo, je izpovedal Greenwald.

Zaslili so na to Kellyja in po izjavi policije, se je Kelly izpovedal, da je davil Greenwaldovo ženo Emco, dokler ni bila mrtva.

“Bil sem v avtu z Greenwaldom in njegovo ženo. Zagrabil sem jo s svojo desno roko in ni več ganila. Vse je minilo v pet sekundah,” je izpovedal Kelly.

Umor je bil izvršen, ko je drdral avto, ki ga je Greenwald rabil pri svojih “butlegarskih” kupčijah, z vso hitrico po cesti. Ko sta vrgla soproga na polje, sta raztrgala obleko z njega, da je izgledalo, kakor da je bila napadena. Greenwald ji je smel a prstov še prstana, da bi ljudje mislili, da je bila še oropana. Kelly je sedel h krmlju v avtu in je peljal avto k Tasolvi občestni krmi, ki je tri milje vzhodno od Waukeasha. Greenwald je tu izstopil, pobral velik kamen in udaril samega sebe po glavi, kakor da je bil od neznanec napaden in pobit na tla. Greenwald in Kelly sta bila še obojena v dosmrtno ječo in odvedena v državno ječo. V Wisconsinu je justica urna.

Ta umor je precej razburil ljudstvo v Wisconsinu, kajti takega bestialnega umora še ni bilo dolgo časa. Umor pokazuje, da je v nekaterih ljudeh še prava zver.

Agitirajte za “Prosveto”

Prehodnik kongresne zbornice se strinja z električnim trustom

Je nasprotnik Swing-Johnsonove predloge za konstrukcijo vladnega jezua Boulder Canyon v reki Coloradu.

Washington, D. C. — Nicholas Longworth, predsednik zbornice, se je pridružil agitaciji trusta za produkcijo in oddajanje električne sile. Trust agitira proti zgradbi vladnega jezua Boulder Canyon v reki Coloradu. Predloga določa, da vlada zgradi in obratuje električno centralo ali pa električno silo oddaja v najem tajnik za notranje zadeve. Končno predloga določa, da se zgradi kanal pod jezum do Los Angelesa skozi Cesarako dolino.

Longworth se je ravnokar vrnil s konference v Los Angelesu. Tam se je posvetoval z ljudmi, ki so naklonjeni trustu. Intervjuval je stogardne republikance in reakcionarne demokratske voditelje. On pravi, da bo pomagal, da bo sprejeta predloga za zgradbo jezua, ali vlada ne sme iti v biznis. Dejal je, da nasprotuje, da bi vlada producirala in oddajala električno silo.

To naznanilo je prišlo ob času, ko fma pričeti zborovanje kongresa. Tu so zbrani še parlamentarni zakulisniki, ki poidejo od kongresnika do kongresnika, od senatorja do senatorja in jim trobilo svoje sugestije v uho.

Tu sta dva letaka, ki jih je izdal “Skupni odbor narodnih javnih potrebščin” in ki jih raspodilja Josiah Newcomb. V teh letakih se pripoveduje, da je zgradba vladnega jezua Boulder Canyon vladni potkus za vladno obratovanje, nikakor pa ne bo ta jez koristil ljudstvu in ne bo varoval ljudstva v Cesaraki dolini pred poplavami, ravnotoka ne bo ljudstva v Los Angelesu oskrboval s potrebno vodo.

Senator Johnson je dne 11. novembra govoril v Fresnu Cal. Ob te priliki je rekel, da je Newcomb načelnik skupine parlamentarnih zakulisnikov, ki zastopajo interese družb, ki producirajo in oddajajo električno silo. Te družbe izjavljajo, da reprezentirajo 17 milijard dolarjev kapitala. Johnson je izjavil, da bodo podporniki predloge “naucili te leno misleče ljudi, da je še nekaj, kar je več kot sedemnajst milijard dolarjev, in to je vlada ameriškega ljudstva.

Preiskava o Sinclairjevem škandalu končana

Veleporota zaključila zaslišavanja in zdaj pridejo obtožnice — če pridejo.

Washington, D. C. — Veleporota, ki se bavi s preiskavo o nameravanim podkupljenju porote v Sinclair-Fallovem petrolejskem procesu, je 16. t. m. zaključila zaslišavanja prič. Vladni tožitelji so predložili vso evidenco, kar je imajo in veleporota zdaj sestavi obtožnice proti osem, o katerih ima dokaze, da so zalezovale porotnike in jih skušale doseči. Obtožnice se pričakujejo v osemindesetih urah.

William J. Burns, šef privatne detektivske agature, in njegov sin W. Sherman Burns sta bila zadnja zaslišana pred veleporoto. Bila sta v sobi nekaj minut.

Zvezni sodnik Siddons je odredil še posebno preiskavo namram mnogim osebam, ki so bili zaslišane pred veleporoto. Namen te preiskave je, da se doloži, če te osebe zasližejo kazni radi šaljenja sodilca, ker niso hoteli odgovarjati na različna vprašanja.

SKEBJE PRIHAJAJO V ROVE IN ODHAJAJO

Podoben so pticam selivkam. — Danes pridejo, nekaj dni all tednov ostanejo, pa sopot grede. — Premogovniški podjetniki pa škripajo jezse z sobmi.

Pittsburgh, Pa. — Stavkokazi prihajajo v rudarska sela, po nekaj dneih all tednih so pa zopet na potu v drug kraj. Kjer se stavkokazi tako menjajo, tam tudi ni produkcije. Premogovniški podjetniki pa žele veliko produkcijo, te pa ni, ker navadno stavkokazi odpotujejo že drugam, preden se anajo pravilno obrniti v premogovniku.

To pa podjetnike silno jezi, ker niti sodnijske prepovedi ne morejo ustaviti tega stavkokazkega preseeljavanja.

Nekega dne so stavkokazi prihajali v Avello, in odhajali iz nje. Pripeljali so se s vlakom. Zaprti so bili v železniških vozovih. Kajti stavkokazev ne prevažajo drugače, kot v zaprtih vozovih, da ne pride med nje kakšen zaveden delavec in jih podučil, kam se peljajo.

Ko so izstopili, se jim je bralo na obrazih, da ni med njimi profesionalnih stavkokazev. Bili so stavkokazi — selivci. Zaman so jih rudarji opazovali, ako na obrazih opazuje karakteristične plavkaste brisogotine, ki so znamenje rudarjev, ki so delali v premogovnikih. Teh znamenj na njih obrazih ni bilo. Slišalo se je, da so večinoma jeklarski šilavci, ki so besni dele in iščejo delo. Med njimi sta bila tudi dva samorca in dva Meličana. Drugi so bili belopoltni delavci z gladko obrtini obraz, ki so prihajali iz pittaburskega industrijskega okraja.

Pittsburgh Terminal Coal kompanija je pobrala skoraj polovico stavkokazev. Zaklenjeni železniški voz so porinili na stranski tir, da ga ne opazijo stavkovne straže. Stavkokazi so na to v spremstvu kompanijskih straž odkorakali v barake mimo stavkovnih straž. V barakah so jih čakale zamazane in borne postelje, stoječe še na bolj umazanem podu. Takrat je bila od strani kompanije znizana mezza še tretjič.

Te neizkušene stavkokaze v rudarskem delu, pošljejo pod zemljo v premogovnik, da tam kopljejo in nakladajo premog, kakor vado in znajo. In če se odtrga kos škrovinne in zlomi hrbet stavkokaza ali ga pa tako pobije po glavi, da nikdar več ne vstane, tedaj je za kompanijo igrača, da se izmota. Če pa škrovinna pade zraven stavkokaza, tedaj stavkokaz prestrašen pusti orodje pasti iz rok in teče k izhodu, kolikor ga nesejo noge. Prihodnji dan ga ne spravijo več na delo najlepše kompanijske obljube. In če se vpre in stavkokaz, se vpro tudi drugi, kajti vsi pravijo, da je delo v premogovniku peklenako.

In tako stavkokazi prihajajo, pa zopet odhajajo.

TRUPO PETNAJSTLETNEGA DEKLETA NAŠLI V GEMOVJU.

Truplo je bilo razmesarjeno.

Portage, Wis. — Truplo petnajstletne Helene Langove so našli razmesarjeno v grmovju ob železniški progi Milwaukee železnice. Zadnjikrat so jo videli prejšnji večer, ko je šla v gledališče.

Izkoriščanje tekstilnih delavcev do skrajnosti v južnih državah

Oko komaj sledi stroju, a delavčeve roke morajo gibati s strojem. — Letos je cena za bombaž visoka, zato se iz delavcev iztisne, kolikor se da izpredati.

Charlotte, N. C. — Skoraj dve sto tisoč delavcev dela v tovarnah v obeh Karolinah. Ti delavci niso organizirani in so na milost in nemilost prepučeni lastnikom tovarnen.

Zadnje štiri mesece je priganjanje v tekstilnih tovarnah neznočno. To priganjanje v tovarnah imenujejo “podvojenje pri delu”. Odgovornim za ta pojav smatrajo ceno bombaža. Lani je stal funt bombaža deset centov. To je pomnilno revičino za farmerje in masne dobičkarje za tovarnarje. Letos stane funt bombaža dvajset centov. Ta cena ugroža profite tovarnarjev in zato tovarnarji priganjajo delavce, da z povlašeno produkcijo ljednadijo ceno.

Skoraj iz vsake tovarne se silijo enake pritožbe, kako se morajo stari delavci umikati mladim, ki lahko zmagujejo “podvojitve pri delu”. Daški, stari komaj štirinajst let ali pa še manj, prihajajo v tovarne, da postanejo krma za stroje.

Če kdo stopi v veliko Lymano tovarno, lahko s svojimi očmi opazuje hitrico pri delu. Tam lahko vidi krdele mladih delavcev in delavk, kako se peha pri izdelovanju rjuh. Tu se rjuhe parajo, zganjujejo, robijo in zavijajo v zavoj tako hitro kot maza slediti Slovaško oko.

Tam stoji mlad delavec in šila, kakor stroj. On meče jarde in jarde blaga proč od stroja, kajti stroj tako hitro para, da delavec komaj odjemlje nakopičeno blago, ki prihaja iz stroja. Pri tem enakomernem, topem in skoraj mehaničnem delu, pri katerem mora tako hitro gibati kot stroj, zasliši delavec štiri dolarje na dan.

Na drugem mestu v prostorni delavnici delajo delavke. Te robijo rjuhe. Sveda se to delo opravlja s stroji, ki brenciš in hite tako urno, da delavke komaj viagajo rjuhe v stroj. In to delo traja od sedmih zjutraj pa do šestih zvečer.

Tam, kjer predejo in tka/o, je ista slika. Zdaj imajo v rabo nek nov sistem pri tkanju, tako da pazi en sam tkalec na 48, 60, pa tudi 72 stavev. Delavke hodijo gori in dol tam, kjer predejo niti, vedno na straži, kdaj se katera nit utrga, da jo hitro zvežejo. In to traja po 10, 11 pa tudi 12 ur na dan.

UDARIL JE Z ŽELEZNO CEVJO OGNJEGASNEGA NAČELNIKA PO GLAVI.

Očital mu je pijanost.

Chicago, Ill. — Thomas E. Ryan, bataljonski ognjegasni načelnik, je dejal ognjegascu George Butterworthu, da je pijan. Ognjegasec je imel v roki kos železa in je udaril z njim Ryana po glavi.

ZRTVE V PITTSBURGHU SE MNOŽE.

Pittsburgh, Pa. — Število mrtvih vsled eksplozije plina v treh nabirateljskih Equitable Gas kompanije na severni strani Pittsburgha je do torke večera narastlo na 32. Nekaj trupel je tako zmečkanih ali ožganih, da jih ni mogoče identificirati.

Priznal ropo. — Edward Zurek, star 19 let, ki je bil aretiran v pondeljek radi napada na F. Silverberga, voznika taksija, je priznal pred policijo, da je izvršil nad dvanajst sličnih ropov.

VLADA “ODKRI-LA” ZADRUGE KOT KORISTNE

Poljedelski tajnik priporoča bombažnim farmerjem zadrugo. — Še nekaj let nazaj so političarji bili hladni napram združnemu gibanju.

Chicago, Ill. — Še nekaj let nazaj so imeli političarji strah pred zadrugami kot verna šenica pred peklensčkom. Vsekega, ki je priporočal združno gibanje, so nahrulili najprvo s socialistom, nato so pa rekli, da so zadrugo neameriška naprava. Ako prvo ni pomagalo, je pomagalo drugo. Ako niso z drugim dosegli uspeha in ubili združnoga gibanja, so se držali prvega, kajti pred nobeno rečjo ni imelo ameriško ljudstvo toliko strahu, kakor če je kdo rekel, to je socialistična naprava. Amnkan časi so se spremenili. Farmerji so prihajali v vedno večjo bodo in stisko, kolikor bolj so peli slavo individualni inicitivni in privatni kontroli. In tako slišimo, da se tam priporoča združno gibanje med farmerji, kjer je bilo pričakovati najmanj podpore.

Poljedelski tajnik Jardine je bil posmah kot konservativen republikanec, ko je postal član kabineta. Tudi on je pričakoval žudeše od individualne inicitivne in privatne kontrole. Danes je iz Sava postal Pavel, ako se sodi po njegovih pripriročilih. Jardine danes priporoča farmerjske zadruge in jih smatra za velike savyere proti velustruatom, ki danes gospodarijo v industriji. On pokazuje, kako so bili farmerji oiganjeni, ker niso sami postavili produktov na trg.

Jardine pravi, da so farmerjske zadruge v Ameriki šele v povojih, za to tudi zaslišijo podporo od vseh. Jardine priporoča korporacije za vsak produkt in vse te korporacije naj imajo enako pravico do kredita pri centralni banki. Lastniki delnic teh korporacij naj pa bodo farmerjske zadruge. Po njegovem mnenju bi take korporacije preprečile, da bi hkratu prišlo preveč produkta ene vrste na trg in bi skrbele, da bi se izravnal prihod produkta na trg.

Analiza pošiljanja bombaža na lanski trg pokazuje, da je bilo od 18,000,000 svežnjev bombažnega pridelka poslanega 61 odstotkov na trg med mesecem oktobrom in januarjem. Cena je padla in povprečna cena za funt bombaža je bila 11 centov. Najboljša cena za funt bombaža v letu je pa bila 16 centov in 8 desetink centa. Za nekaj časa je stal funt bombaža tudi 20 centov.

Jardine pokazuje s številkami, da farmer ni le dal zahtojnjo svojega preoblegga pridelka, ampak je še plačal, da ga je smel dati proč zahtojn. Z drugimi besedami to pomeni, da bi farmerji prejeli veliko več za bombaž, ako bi ga pridelali manj kot 18,000,000 svežnjev. Ako bi pa farmerji imeli tržno zadrugo, tedaj bi bili pridržali bombaž od trga, kar so ga pridelovali preveč in ga pridržali za drugo leto, ko bi bil pridelal manjši, ali ga pa kasneje prodali z velikim dobičkom.

To bi se zgodilo po njegovem izjavjanju na ta način, da bi korporacija, katere članice bi bile farmerjske zadrugs, pokupile vse bombaž na odprtem trgu in pogonale ceno gori na petnajst centov za funt bombaža. Tako bi farmerji dobili za funt bombaža po štirinajst centov za 10,890,000 svežnjev, ki so bili prodani od meseca oktobra do meseca januarja. Z ostalimi tri milijoni svežnji bombaža bi pa bila

Trockij še ni umorjen; vsa opozicija bo vržena iz boljševiške stranke

Kitajski dijak, ki simpatizira s Trockijem, vrženi s univerze v Moskvi. — Komunisti v Nemčiji rascepjeni na tri dele.

Moakva, 16. nov. — Vest in Berlina, da je bil Trockij umorjen, je brez podlage.

Oficijelna poročila glede postopanja centralnega odbora ruske komunistične stranke na brbam opoziciji se glase, da sta bila samo Trockij in Zinovjev izključena iz stranke in postavljena izven vsake legitimne politične in oficijelne aktivnosti, dočim so ostali voditelji opozicije sankaat izgubili le službe in odbore.

Leon Kamenjev je izgubil poslaništvo v Italiji in sedel v centralnem odboru. Ista usoda je zadela tudi Rakovskija, bivšega poslanika v Franciji, Smirio, Jevdokimova in Avdija. Murarov, Bakev, Sklovskij, Peterson, Solovjev in Ladin so bili izključeni iz centralne kontrolne komisije. Val pa so bili sadnjiše posvarjeni, da prihodnja kazen bo izobčitev iz stranke.

Trockij in Zinovjev sta bila na seji, na kateri je bila dekretirana njuna izključitev. Bila sta posvana, da preklifeta vse, kar sta govorila in pisala proti vodstvu stranke in da obljubita, da prenehata s vsako opozicijo. Stara revolucionarja sta pa odločno odklonila ultimati in zapustila dvorano.

Disciplinarna kazen je sadela tudi petnajst kitajskih dijakov na Sunjatsenovi univerzi v Moskvi, ki so odlično kanali simpatije do Trockija in Raškaja. Rašdek je bil do nedavna dekan te univerze. Djaki so bili izključeni iz univerze in so še na potu na Kitajsko.

Berlin, 16. nov. — Notranje homatije med boljševiki v Sovjetski uniji so globoko učinkovale tudi na komunistično stranko v Nemčiji. Izobčitev Trockija je rascepila stranko v tri dela. Stara stranka se zdaj imenuje originalna komunistična stranka, druga je radikalna komunistična stranka, tretja pa komunistična delavska stranka.

Raskol in Nemčiji je tako resen, da stara stranka, ki je še svesta Moskvi, zahteva, da ruska revolucija ubere pot francoske revolucije in postrel vse rebelne voditelje. Trockija mora zadeti usoda Robespiera!

DEKLE PO POMOTI USTRELJENO KOT VLOMILKA.

Po plesu je šla k svoji prijateljici.

Valparaiso, Indlaná. — Pavis Craftonova se je po plesu vrnila domov, a je našla vrata zaklenjena. Odšla je k svoji prijateljici Normi Pierocvi. Poiskusila je zleati v hišo skozi okno. Nepričakovano je pa počeli samokres in dekile je bilo zadeto v glavo. Streljal je oče Norme, misleč, da ima opraviti s vlomilcem. Dekile je nekaj ur kasneje umrlo.

korporacija čakala, da jih kasneje po leti postavi na trg. Cena bi lezla kvikiho in končno bi se funt bombaža prodal po dvajset centov ali pa še višje. Farmerji bi prejeli od tri do štiri cente več za funt bombaža. Polovica od tega bi se naložila mogoče v rezervi, druga polovica bi se pa razdelila med farmerje. Ta dobiček bi po proračunu Jardina znašal od 45 do 60 milijonov dolarjev. Tako poljedelski tajnik razlaga delovanje tržne zadrugs. 10189001

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cipro \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inostranstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s uredništvom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v klepaju n. pr. (Nov. 30-1927) poleg vašega imena na naslovni strani, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravočasno, da se vam ne ustavi list.

OD INTERDIKTA DO REVOLUCIJE, PA OD REVOLUCIJE DO ZAVRATNEGA MORILNEGA NAPADA.

Ko se je Alvaro Obregon, mehiški predsedniški kandidat peljal s svojimi prijatelji gledat bikoborbo, sta bila najnapravljena v parku gradu Chapultepec dva dinamitna napada. Tema je sledila bitka s samokresaj med Obregonovimi prijatelji in zavratnimi napadalci, ki so bili na preži, da napravijo konec Obregonu s krogami iz samokresov, ako bombna napada ponesrečita. Dva napadalec sta bila težko ranjena. Tri napadalec je policija prijela, eden je utekel. Prijeti napadalec so Lamberto Ruiz, Antonio Tirado in general Francisco Olivero. Osebe, ki so sodelovale v tej zaroti, so poznane kot dobri katoliki. To je povedano v brzojavkah, ki so bile odposlane iz glavnega mesta Mehike.

Resen boj med sedanjo vlado in klerikalizmom je prišel z interdiktom, katerega so izdali mehiški škofje in nadškofje proti sedanji vladi, ker se sedanja vlada strogo ravna po novi mehiški ustavi. Klerikalci so pričakovali od interdikta, da bo sedanja mehiška vlada v nekaj tednih na kolenih. Nič takega se ni zgodilo. Vsak dan je bilo očividnejši, da vlada zadobiva vedno večjo zaoslombo, vpliv klerikalcev se pa znižuje. Klerikalci pa niso ljudje, ki z lepa odjenjajo, kadar se bojujejo za to, da ljudstvo ene dežele potisnejo zopet za nekaj desetletij ali pa stoletij nazaj. Oni pač živijo v fanatizmu, da je svet še tako neveden, kot je bil pred dolo velike reformacije. Kar ne morejo doseči ravnim potom, skušajo priboriti z grožnjami o peklenskih mukah, ki jih bodo ljudje trpeli po smrti. Ako tudi to sredstvo ne prinese uspeha, tedaj se poslužijo nasilja ali pa zvijače, pa tudi še kaj hujšega, da dosežejo svoj namen. O tem nam daje zgodovina vse polno izglede. Za nas zadostuje samo kmečki punt po slovenskih deželah in na Hrvaškem, divjanje proti slovenskim in hrvaškim kmetom po ponesrečenem punktu, tragična smrt voditelja kmetov Matija Gubca, in proti puntarskim kmetom v Nemčiji, in nepotrebno je pri tem omenjati še dogodkov iz zgodovine rimskih papežev, papeža Aleksandra VI. in drugih.

Nekaj časa so male tolpe, ki so jih vodili priznani klerikalci, med njimi tudi nekaj duhovnov, izvrševale svoje roparske napade na vladne urade in železniške vlake. Najbestialnejši napad je bil izvršen v bližini glavnega mesta, pri katerem so se ti klerikalni "revolucionarji", ki pa niso bili drugega kot navadni banditje, pokazali v svoji pravi zverski naravi. Ves civilizirani svet je takrat obsojal zversko klanje, ki je spremljalo ta napad na železniški vlak. Za tem je bil nekaj časa mir. Nepričakovano je pa svet iznenadila brzojavka, da je precej generalov, dva sta imela biti bodoča predsedniška kandidata, dvignilo zastavo protirevolucije v nadi, da se jim pridruži številne, od klerikalcev nahujskane množice. Protirevolucija je bila hitro potlačena, puntarski generali polovljeni in postreljeni. Zadnji puntarski general je bil Gomez, ki je bil z njegovimi pristaši ujet in eksekutiran. Ta dogodek še ni pozabljen, a že je došla vest, da je bil prirejen zavraten napad z dinamitom na Obregona, ki bo prihodnje leto kandidat probujenih mehiških delavcev in farmarjev.

Brzojavka dostavlja, da so prijeti zavratni napadalec poznani kot dobri katoliki. Kdor zna brzojavko čitati tudi med vrsticami, jo tolmači, da so prijeti zavratni napadalec bili v službi klerikalizma, ki ne more preboleti nove mehiške ustave.

Odkar je bila nova mehiška ustava sprejeta in so klerikalci spoznali, da imata Obregon in Calles trdno voljo spoštovati ljudsko voljo, od tedaj rujejo proti Callesu in Obregonu. Obregon je bil predsedniški kandidat, Calles pa ne more po ustavi sprejeti kandidature. Ako bi zavratni napad z dinamitom uspel in bi bil Obregon ubit, tedaj bi probujeni mehiški kmetje in delavci ne imeli kandidata, o katerem so prepričani, da bo izvoljen in bo spoštoval ustavo. Obenem bi bilo to svarilo vsakemu, ki bi se drznil sprejeti kandidature probujenih mehiških kmetov in delavcev, kaj se mu lahko pripeti, ako bo imel pogum sprejeti kandidature.

Mehiški reakcionarji niso ničesar dosegli z interdiktom, z banditskimi napadi na vladna poslopa in železniške vlade ter s protirevolucijo, pa so se poslužili zadnjega sredstva—zavratnega napada, ki je bilo v srednjem veku in še kasneje v navadi v Rimu, upajoč, da jim prinese uspeh. Pa tudi ta zavraten napad se je izjalovil. Česa se poslužijo prihodnjic?

VESTI IZ NASELBIN

Iz južnega Colorada.

Bowen, Colo. — Mogoče čitatelji Prosvete mislijo, da vsi delamo v sedanji stavki v južnem delu Colorada. V Prosveti res ni dosti poročil o tej stavki, ne vem kaj je vzrok, da se rojaki malo oglašajo. Iz drugih listov pa je težko posneti resnično stran, ker jih večina piše v prid operatorjev.

Do sedaj imamo še zmirom upanje, da ugrade zahtevam rudarjev v povišan plače itd., če tudi se je izneverilo nekaj atodotnostnih par Slovanov, kateri raje delajo za malo plačo ter a tem kibujejo v splošnem izboljšati delavski položaj. Do sedaj so bili v coloradskih stavkah Mehličani prvi pri volji delati ob času stavke, dočim je sedaj ravno nasprotno. Četudi tvorijo večino rudarjev, se jih je le malo izneverilo ter slo stavkokažit. Smelo trdim, da iz mehiških delavcev je lahko narediti zaupne ter lojalne napram delavski organizaciji. Seveda v potrebi jih je treba podpirati; le malo delavcev je, ki morejo vzdržati na stavki dalj časa brez podpore.

Tako tudi v sedanji stavki podpira potrebne unija svetovno industrijskih delavcev. Toraj o potrebi, iz potrebe iti delati ni govora. Vse nekaj drugega je vzrok, če ni skupnega delovanja delavcev: sebičnost, nevoščljivost, nezaupnost v samega sebe ter prave delavke voditelje. Temu je seveda podlaga nevednost. Ali kaj hočemo, ker klici od prave strani delavstva so bob ob steno, dočim ena beseda nasprotnika delavcev dobi pristajev v škodo samemu sebi ter splošnemu delavstvu.

Zalostni so izgovori, ako jaz ne bom delal, bo pa drugi, ali pa mi, ki delamo, bomo ravno tako dobili povišanje plače itd. Taki izgovori so smešni, ter taki ljudje direktno pomagajo lastnikom rudnikov. Sami sebe tlačijo in zavedne delavce še v večje suženjstvo. To so vzroki, ki nas mučijo in ovirajo do boljših delavskih pogojev skozi več desetletij. Mi delavci, ako hočemo v resnici izboljšati položaj delavstva, se moramo dobro organizirati ter skupno nastopati, in zahtevati pogoje kakršne imamo na programu.

Delavstvo ni samo opravičeno zahtevati boljših pogojev, temveč bo primorano nekaj izvršiti. To nam pričajo mnogi brezposelni in ter veliko tistih, ki delajo polovico ali manj časa v letu. To delo opravljajo stroji. Tudi kontraktno delo povzroča brezposelnost in nesreče ter prerano izrpa delavce, jih požene v prerano smrt ali so v breme javnosti. Toraj stroji opravljajo veliko dela, ki so ga nekoč delavci. Strojje so tudi delavci zgradili. Toraj delavstvo opravičeno zahteva, da se stroji uporabljajo za koristi delavstva, ali splošno blagostanje Slovencev, ne pa nekaj posameznikov.

Delavstvo je upravičeno zahtevati krajši delovni čas ter v splošnem boljše pogoje od svojih produktov. Kontraktno delo tudi povzroča brezposelnost in velik profit delodajalcem. V velikih slučajih en delavec toliko naredi, kakor za dnevno mezdo dva delavca in tudi več. V več krajih so že delavci zahtevali odpravo kontraktnega dela, poznali so vzroke za to, hoteli so jih odpraviti in prav je tako. Kontraktno delo je tudi vzrok mnogih nezdov, ter mnogo delavcev postane nezmožnih za vsako koristno delo v še najboljših letih.

V to svrhu bi bilo potrebno starostno zavarovanje, ali zavarovanje vseh slučajev delavca nezmožnega za delo. Delavci se moramo še veliko učiti, predno bomo zmogli pravilno nastopiti ter upravičiti naše upravičene zahteve. Organizirati se moramo strokovno, gospodarsko in politično, ako hočemo dobiti naš delež od naših dobro organiziranih izkoriščevalcev. V delavskih

listih, kakor sta Prosveta in Proletarec, je veliko člankov pisanih za koristi delavstva. Potrebno je, da jih čitamo! — Fr. Potočnik.

Odgovor "Delavcu" in društvu "Francisco Ferrer".

Ely, Minn. — Društvo "Prvi majnik" št. 268 SNPJ v Elyju, Minn., je na svoji redni seji meseca novembra vzelo na znanje okoliščine in resolucijo, kateri je društvo Francisco Ferrer št. 131 razposlalo na vsa krajevna društva SNPJ. Društvo "Prvi majnik" št. 268 odločno odklanja sprejem resolucije, in se zgraža nad takimi intrigami in zaničevanjem uradnikov SNPJ.

In potem nam pa še neki urednik Chas. Novak od lista "Delavec" valjuje piama in en par izstov njegovega plačanege dela, da bi ga vzel na sejah na znanje in obkolil gl. uradnike SNPJ. Novak, Burtalović ali Nevesekdo, povamo vam, da vas in take karakterje predobro poznamo, da je vaš namen zrušiti največjo organizacijo SNPJ. Ali le brez strahu doma spite, članstvo pozna zunanje provokatorje in njih nakano. Za podporo listu vam svetujemo, da se obrnete na št. 131 v Chicagu, Ill. Pri omenjenem društvu imajo močno blagajno, ker razpolikajo resolucijo na društva SNPJ. Apeliramo na vsa društva SNPJ, da se zavedajo s kom imamo opravka! Otrsimo se ljudi, ki imajo nepošteno namene, ljudi, kateri žele razdor v SNPJ!

Pozdravi! — Odbor društva št. 268 SNPJ.

Dobro gospodarstvo SNPJ jih peče.

Chisholm, Minn. — Cenjeni bratje in sestre Slovence narodne podporne jednote! Kakor jaz tako tudi vi čitate v Prosveti, kako lažljivo in hivanavsko napadajo zunanji sovražniki našo jednoto in nje gl. odbor radi transakcije \$50,000, ki jih namerava naložiti v Zadržno banko v Ljubljani. S tem se mišl predpreti združništvo naših bratov in povseprijetje delavsko podjetje, mesto da se podpira samo privatne banke, ki jih ne lastujejo delavci, kot lastujejo delavci Zadržno banko v Ljubljani.

Kaj vi, dragi bratje in sestre, misliš o takšnih obrekovalcih in sovražnikih napredka in naše velike SNPJ? Meni se zdi takšno napadanje in obrekovanje našega poštenega in dobro go-spodujočega gl. odbora ravno tako, kakor če bi slab kmetovalec hotel diktrirati dobremu kmetovalcu, kako naj obdeluje svojo zemljo, da mu bo več nosila. Seveda tak kmetovalec ne vidi svoje kmetije, ki je ne zna voditi, da bi mu prinesla vsaj polovico tega, kar prinese na ravno tolikem prostoru njegovemu skrbnemu sosedu. Gotovo alabega kmetovalca peče, ker njegov sosed vestno gospodari in ima lepe pridelke ok koncu črte, pa mu iz nevoščljivosti svetuje, da bo enak njemu.

Ravno takani so naši zunanji sovražniki. Dobrobit naše jednote jih peče, da spati ne morejo. Bode jih v oči, da ne vidijo več jasho, kako lepo napreduje SNPJ, ki ima vestno gospodarstvo. V SNPJ je zastopane večina naprednega slovenskega elementa, tako v članstvu kakor v gl. odboru. To dejstvo jim je trn v peti. Toda zapomni naj si, da gl. odbor je bil izvoljen od naprednih delegatov na konvenciji. V gl. odboru so možje, katerim je lahko zaupati. Da, vodijo veliko organizacijo kakor je Slovenska narodna podporna jednota.

Zato pa obrekovalci: Roke proč od naše jednote! Vaše jezike pa za zobe, ker naše članstvo ne bo trpelo, kar vi počenjate, ko lažete čez gl. odbor SNPJ. Vedite, da napadate vse članstvo naše jednote. Pustite nas pri miru, kakor mi vas pustimo. Če se mi ne vtikamo v

vaše gospodarstvo, ne maramo, da bi se vi v naše. Če bi mi slabo gospodarili, bi se vam dobro zdelo, ker ste naši sovražniki. Vedite tudi, da, kjer je slabo gospodarstvo, tam ni napredka in taka organizacija propada. Pri SNPJ pa je ravno obratno resnica. Pred vsem pa: Pometite svoj prag najprej, pa boš te imeli dela dovolj.

Pozdrav vsem članstvu SNPJ in čitateljem Prosvete!
Joseph Ule.

Ne verujte hujšakem! — Slovenski društveni dom.

Euclid, Ohio. — Zadnje čase se že spet oglašajo zunanji čuvvarji Slovenske narodne podporne jednote, kateri vedno stojijo na straži in opazujejo vsaki migljaj in vsakdo kretajo, ki se dogodi pri jednoti.

Rad bi vedel, zakaj se nečlani toliko brigajo za našo jednoto in dajejo članom nagajive in škodljive namigljaje? Obnašajo se tako, kot bi jim SNPJ zrastle na srcu. Seveda to delajo na videz, da bi s tem prikazali gotove osebe v uradu jednote v slabi luči pred članstvom SNPJ. Članstvu jednote pa se ni treba bati niti mu ni treba sprejemati nikakih nasvetov od nečlanov, kateri pišajo nikakršnih dobrih namenov, temveč delajo to iz škodoželjnosti.

Prepričan sem, da ima Slovenska narodna podporna jednota v svoji sredi dovolj sposobnih ljudi, ki prav lahko in zadostno dajejo potrebne nasvete članstvu, če je le potreba za to. Nečlani pa naj ne skrbijo za naše stvari, katere bomo lahko sami rešili brez njihove pomoči. Najprej naj izboljšajo svoje gospodarstvo, potem naj šele skušajo skrbeti za druge interese, ki se njih nič ne tičejo.

Sedaj se očajo za \$50,000 in točijo krokodilove solze tako glasno, da jim ne zadostujejo več žepni robcji za otiranje solz, temveč so se že poslužili rjuh, da bi tako napravili večji vtis na članstvo jednote. Ni čuda, da pri nevednem ljudstvu zbudite taki kričači sum, ker mnogim, ki niso poučeni, se je zdelo, da v resnici ni varno nalagati denarja v stari kraj, če tam je vasa v negotovosti. Radi tega pa vzame precej časa, da se take ljudi prepriča, da gl. odbor ni z denarjem ravnal kar tako brez vsake vrednosti, šam nalaga denar. Pred vsem je gl. odbor dobil garancije, kakor jih je dobil tudi pri prejšnjih investicijah.

Prečital sem pojasnilo gl. predsednika glede transakcije in sem prepričan, da ni nikake nevarnosti glede denarja, naloženega v Ljubljani. Takoj sem bil na jasnem, da je denar dobro naložen in da ni namenjen kakšnim malikovalnicam niti ne za kakšne zvonove, s pomočjo katerih bi porivali človeški razum še bolj v temo in nevednost. Ako bi se kaj slinlega pripetilo, tedaj bi jim seveda bilo po godu. Apeliramo na članstvo Slovenske narodne podporne jednote, da enkrat za vselej preneha poslušati hujšake, ki niti člani jednote niso, pa tudi tiste, ki iz osebnega sovraštva trojajo razdor v organizaciji. Tem ljudem je hudo, ker vidijo, da kljub vsem njihovim prizadevanjem, naša jednota tako lepo napreduje.

Dalje moram omeniti, da se nam je vendar enkrat izpolnila želja, ko smo po dolgem čakalnju in ukrepanju prišli do zaključka, kako popraviti Slovenski društveni dom. Dom smo sedaj toliko preuredili, da bo odgovarjal še za nekaj let vsem potrebam naše naselbine. Dal smo napraviti klet pod dvorano, katera nam bo služila za kuhinjo in druge take potrebe, ki smo jih prej pogrešali. Valed tega izboljšanja doma pričakujem, da bo od sedaj naprej članstvo naših društev bolj počelo prireditve v domu. Napredek Slovenskega društvenega doma je odvisen od članstva samega.

Slovenski društveni dom je dne 30. oktobra priredil prvo veselico ali proslavo prenovljenega doma. Pričetek je bil ob 2. popoldne. Poset je bil poveljen. Naš dom je naša lastnina, ne pa kakšne zasebno podjetje. Ako napreduje naš dom, je to znak, da tudi naša naselbina napreduje.

Peč ga je ubila. Chicago. — Ted Hall s 4644 Wentworth ulice je v pondeljkom uru v Iroquijs bolnišnici za požskodbami, ki jih je dobil na svojem domu, ko je padla nanj železna peč.

Delavčeva opazovalnica

Piše Ivan Melek.

Iz vrtinca lepih dogodkov. St. 1.—Slavni letalci, ki so letos preleteli Atlantik, so se sešli pri prezidentu Coolidgeu, da se od bližje spoznajo. Dvojna reklama je to zahtevala. Centralna točka pri omizju je bila miss Ruth Elder, po domače mrs. Womack. Reporter, brez katerega bi se danes pogreznil svet, si je izbral njo, da govori v imenu grupe. Ruth je govorila. O Lindberghu je rekla, da je "pasch" in Coolidge je "darling". Končno je Ruth povedala reporterju, da se je "tisti dan petkrat preoblekla. Cela družba je letela visoko ...

St. 2.—Hearst, baron črnozlatih časopisov, je objavil dolgo vrsto "pravih, tajnih, oficalnih telegramov" iz predsedniškega arhiva v Mehiki. V telegramih je rečeno, da se je Calles po boljševiško sarotil v Nikaragvi zoper — Zdruzene države. Ker vem, da Calles vse take "tajne" telegrame meče skopi okno na ulico, kjer jih lahko pobere vsak Hearstov fakir — verjamem, da so res "pravi".

St. 3.—Trockij je ubit! Vest še ni potrjena, pa bo kmalu. Kapitalistični reporterji so ga ubili najmanj stokrat v zadnjih desetih letih in po buržoasni morali bi bilo prav, da ga kdo ubije. Ker se je zdaj zameril tudi boljševikom in so ga izključili iz stranke, bo tudi Stalnovim revolucionarjem prav, če ga kdo poči. Vsem bo prav ... Ubogi Trockij!

St. 4.—Kdo je podkupil petrolejsko poroto? Hell, nihče, prav nihče! Sinclair kriči, da je. Dom pa je tudi koristen, ker v njega zahaja naša mladina ter tako ostaja med nami, mesto da bi se nam odtevala ter zahajala, med tujce. Zato pa je dolžnost staršev, ki imajo že bolj odraslene otroke, da jih pošiljajo v Slovenski društveni dom. V njem naj si naša mladina išče zabave. Boljše je, da so vaši otroci v domačem prostoru, v katerem se zabavajo na pošten način, kakor pa da so med tujci, kjer sploh ne veste kaj se dogaja. Upam, da bo od sedaj naprej v našem domu dovolj zabave in razvedrila za stare in mlade.

Program dne 30. oktobra je bil precej bogat. Nastopilo je tudi več govornikov od posameznih podpornih organizacij, kateri so nam povedali, kar ne slišimo vsaki čas, ampak samo ob gotovih prilikah. Nadalje so nastopila tudi pevka društva, katera so zapela par krasnih slovenskih narodnih pesmi. Zabave je bilo za vse dovolj in vse je bilo dobre volje. — Matthew Debeve, tajnik S. D. doma.

Mednarodna turistična razstava v Chicagu. Vrtila se bo v dne 21. — 25. novembra v hotelu Sherman. Zastopane bodo vse narodne št.

Chicago. — Dne 21. novembra se otvori mednarodna turistična razstava v hotelu Sherman, Randolph in Clark ceste. Na tej razstavi bo zastopano tudi Jugoslavija, kateri bo oddeljena posebna soba, kjer bo lahko razstavila svoje stvari posebno pokrajinske slike iz vseh provinc ter narodne noše. Generalni konzul Radoje Janković v Chicagu je podvel korake, da se na tej razstavi turistom pokaže krasote naše stare domovine v čim večjem obsegu, četudi je dobil povabilo malo pozno. Vabi in prosi, če bi bilo mogoče, da bi se vsaj dve ali več Slovence udeležilo razstave v narodnih nošah, ki bi od dne 21. do 25. novembra bile na razpolago v jugoslovanski sobi posetnikom, da bi jim predstavile Slovenijo in nje krasote. Če bi bilo mogoče, da se zbere skupaj deset Slovence, nakar bi se domeni, da bi se vrstile po dve v oddani jugoslovanski sobi za čas turistične razstave.

Soba bo primerno okrašena s slikami naših krajev v Jugoslaviji. Generalni konzul v Chicagu radi tega prosi, da prinese narodne obleke, pletenine in druge narodne motive v njegovo pisarno (936 N. Michigan ave., room 305). Urad je odprt jutraj od 9. do 5. zvečer. Na vsak način se morajo osebe, ki se žele udeležiti razstave, prijavit konzulu, kateri jim bo preskrbel uradne sprejemne listke. Vse stvari naj se dostavijo na omenjeni urad osebno in ne po pošti. Telefon urada je: Superior 0860; rezidenčni pa: Superior 1067.

Radoje Janković, generalni konzul Jugoslavije. "Tih večer" na radiu odpravljeno. Chicago. — Lastniki čikaških oddajnih radiopostaj so v torek zaključili, da se tih večer ob pondeljkih, na katerega so dostajevali vse čikaške postaje, odpravljajo s pribodnjim pondeljkom bo radio aktiven vsak večer kakor druge dni. Vdor bo hotel poslušati zunanje postaje, si mora zdaj nabaviti dober aparat, ki lahko preduje skozi čikaški hrup v prade.

Peč ga je ubila. Chicago. — Ted Hall s 4644 Wentworth ulice je v pondeljkom uru v Iroquijs bolnišnici za požskodbami, ki jih je dobil na svojem domu, ko je padla nanj železna peč.

Vesti iz Jugoslavije

Delavci protestirajo proti klerikalnemu vodstvu pri bolniški blagajni.

(Izvirni dopis "Prosveti.")

Poročali smo že o nedemokratskem postopanju klerikalne vlade, v kateri sedi dr. Andrej Gosar kot minister za socialno politiko, pri nastavljenju novega izrecno klerikalnega ravnanja na okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Delavske strokovne organizacije, katerim načeljuje Strojarska komisija, so proti novemu ravnanju energično protestirale. Njihov delavski zastopnik pa je že na prvi seji klerikalnega ravnanja podal protest proti imenovanju, proti nastavljenju novega ravnanja Okrožnega urada za zavarovanje delavcev.

so edini izhod iz tega kaosa, povzročena vsled nemoci delavskih organizacij in vsled "demokratskih" metod meščanskih strank, klerikalcev in samostojnih demokratov, pa noče slišati.

V Sloveniji delavstvo počasi spoznava, kam ga vodi meščanstvo in njegove politične stranke. Ono počasi spoznava, da more biti rešeno vseh teh metod in manir samo tedaj, ako bo vzorno organizirano v lastnih delavskih organizacijah, kajti le z močnimi organizacijami more doseči svoje pravice. In Slovenski delavci in nameščenci hodijo počasi po tej poti navzgor. — S.

Poostritev boja med hišnimi posestniki in stanovanjskimi najemniki.

(Izvirni dopis "Prosveti.")

Že v prejšnjih člankih, kjer smo razmotrivali o stanovanjski krizi in o stanovanjski politiki v Sloveniji, ostanimo v Jugoslaviji, smo na večjih krajih povdarili, kakšno važnost pripisujemo razvoju stanovanjske krize. To stanovanjsko vprašanje je toliko važno, da moramo o njem še govoriti. Ni to vprašanje, kot je v Združenih državah, malo važno in rešeno. V Združenih državah ni stanovanjske krize v tako velikem obsegu, kot je tu pri nas, kajti razmere v Ameriki so povsem drugačne, kot v Sloveniji. Amerika je dežela veleindustrije, Jugoslavija ostanimo Slovenija pa je dežela malih kmetičev in obrtničev. Jugoslovanska država in tudi Slovenija je bogata na naravnih zakladih, je tudi pripravna za eksploatacijo naravnih zakladov, ali kljub temu ni ne revna in ne bogata. Dežela nima sredstev s katerimi bi mogla uveljaviti ne samo na agrarnem polju, temveč še posebej na obrtnem in industrijskem polju večjo delavnost, večje aktiviteto. Za to manjka kapitala, obratnega kapitala, ki bi šele mogel dvigniti njeno gospodarstvo.

Pri stanovanjskem problemu je istotako dobrih pomanjkljivosti. Ljudje so se morali zadovoljiti z vsakršnimi luknjami, samo da so imeli streho. Dočim zahteva povprečni Američanec v Združenih državah vsaj eno sobo, v kateri prebiva, so se morali v Sloveniji in doli v južnejših delih države, v Hrvatski in Srbiji, ljudje zadovoljiti z vsako luknjo. Nešteto je slučajev v Sloveniji, kjer stanuje po 5 do 6 ljudi odraslih tuje dihotabe, v eni sami sobi. Kakšno mora biti tako stanovanje iz zdravstvenih vidikov, ni treba še posebej govoriti.

Ni čuda torej, da žele ljudje že enkrat spati vsaj v nekoliko udobnejših in prostornejših stanovanjih. Tudi stanovanjska kriza še vedno ne more biti odpravljena, če se je zidalo samo nekaj hiš. Ljudje hočejo in so tudi upravičeni do cenovnih in prostornih stanovanj. Ako tega ni, tedaj je vsak njihov boj upravičen in tudi potreben.

Da pride do kakšnih konfliktov med hišnimi gospodarji in stanovanjskimi najemniki, je torej logično. In do konfliktov sedaj res že prihaja. Znak je to, da se ljudje uče, da so jih že dovolj tople nadloge in izkušnje s posestniki in gospodarji. Takšni konflikti so po svojem bistvu že razredni boj. Ta boj med gospodarji in najemniki pa se je preznil 30. oktobra v Unio-novih velikih dvoranah na shodu hišnih posestnikov v Ljubljani.

Tedaj so stanovanjski najemniki pod vodstvom s. Franceta Svetka s svojimi zahtevami razbili shod hišnih posestnikov in s tem jasno dokazali, da se je delavstvo gibanje pod vodstvom socializma oživilo in da se je tudi poostri odkrit razredni boj med zatiranimi in zastopanimi na eni strani in gospodarji in privilegiranci na drugi strani. Razbit shod hišnih posestnikov je nov klic, je nova zahteva, da se sliči na pristojnih in merodajnih mestih delavski klic, ki zahteva, da se odpravijo neko-korupcija in korupcija in nemične razmere in korupcija in da se dvigne s pametnimi ured-

Dašni pastir obtožen kot batinaški barbar

Vodil je vion v privatno hišo in bicanje dekleta v imenu Kristusa!

Montgomery, Ala. — Alabama, kjer vladajo fanatični kluksklanci, se že nekaj mesecev sveti v bengalični luči kot domena pravega barbarstva in dežela največje inkvizicijske aramate za srednjeveško Spanjo. Tamoinja sodišča, katera je le pretreslo čustvo aramate, so začela razgljavati ta barbarizem in trdo prijemati — kolikor je v danih razmarah mogoče — kluksklanski barbore, ki so mesece in mesece operirali s terorjem bežanja.

Najnovejši razkrinkanec je rev. L. A. Nalls, baptistovski dušni pastir v Georgianni, Ala., ki je bil te dni obtožen od veleporote, da je vodil tolpo 25 maskiranih kluksklancev, katera je v temni noči vionila v malo farmarsko hišico blizu Luverna, v kateri sta stanovali vdova Viola Clements in njena 22letna hči Fannie. Nalls z masko na obrazu in svetim pišcem v rokah je ukazal dekletu, da vstane in postelje in vrže nočno srajco s sebo, naker jo je maskirana tolpa opietela s biči po goli koži, da je bila vse marogata. Dušni pastir, šest ševljev visok in težak 200 funtov, je prvi usakal s bičem po šibkem dekletu rekoč, da je to "božja kazen, ki jo nalaga Kristus sam."

Barbarsko dejanje je bilo izvršeno radi govora, da ima Fannie Clements ljubavno razmerje s nekim omenjenim farmarjem. Dekle je odločno tajilo, da ima kakšne sporne intimnosti z njim, a vse ni nič pomagalo. Pastor ji je zagrozil, da bo še bican, ako bo še enkrat govorila s dotičnim možkim.

Živel socialistični poslanec Petejan!

— S tem klicem so naši ljubljanski sodrugi v nedeljo 30. okt. razbili shod ljubljanskih hišnih posestnikov. Stvar se je vršila tako-le:

Klerikalci so sami organizirali "protestni" shod hišnih posestnikov, da bi potem mogli reči najemnikom: Vidite, kako lep zakon je napravil za vas naš Gosar! No, in hišni posestniki so napolnili veliko Unionsko dvorano. Naši sodrugi so mirovali, dokler se govornik hišnih odeluhov ni obregnil ob našega poslanca s. Petejana. Ko je omenil njegovo ime, so hišni posestniki v svoje presenečenje začeli gromovito klicanje: "Živel Petejan! Živel socialistični poslanec!" Ploskanje ni hotelo pojenjati. Naši sodrugi so zahtevali, da se da beseda tudi s. Svetku. Ker hišni posestniki tega niso dovolili, mi nismo mogli dopustiti, da bi govoril hišni posestnik. Predsednik shoda je šel po policijo, ker pa to ni nič pomagalo, so se morali hišni posestniki povrniti na svoje domove.

Narodna skupščina odgođena. Da ne bo ta narodna skupščina niti toliko delala kakor prejšnja, je že pribito. Že samo sklicanje nove skupščine je trajalo dober mesec dni; doslej pa je komaj "opravili" verifikacijo, pa še to ne popolnoma. Ko bi morala skupščina končno začeti s kakim pozitivnim delom, so jo pa odgodili, in sicer za enkrat samo do petka, toda če bog da, jo bodo kmalu tudi do svetka. Kajti vladi se ne mudi. So sicer križi in težave z maračcem, zlasti z gospodarstvom, ki gre rakovo pot, pa kaj zato! Pri za-ptri skupščini je vladi lažje vztrajati na svoji poziciji. In to je glavno.

Obtožnice proti šefu vlade je predložil parlamentu Stefan Radić, češ da se je po njegovem nalogu pri volitvah sleparilo. Vukičević se je — kajpak — branil. Radić je vztrajal pri obtožnici, se tu in tam zopet precej zaletel, no, in sedaj? Sedaj — nič! Poslanci, ki so bili izvoljeni s pomočjo radikalnih velikih županov, radikalne žandarmerije in radikalnega denarja, podpirajo in ploskajo Vukičeviću, ko trdi, da so bili pravilno izvoljeni, po suvereni ljudski volji. Oni pač vedo najbolje, kako je bilo in se Vukičević lahko na njihovo mnenje in odobravanje opira, ko trdi, da se Radić in opozicija motita, da naalstev ni bilo in da je resnica samo ena in večna!

Strokovna organizacija glasbenikov. Te dni se je vršilo v Beogradu zborovanje glasbenikov nameščencev. Na tej skupščini je sklenjeno, da glasbeniki ustanovijo svojo razredno sindikalno organizacijo kot strokovno sekcijo v okviru "Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije". Istočasno je izvoljen odbor krajevne organizacije glasbenikov v Beogradu, ki je z dovoljenjem osrednje uprave "Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije" prevzel funkcijo zemeljske sekcije glasbenikov nameščencev z nalogo, da v vseh večjih krajih ustanovi krajevne sekcije glasbenikov in da vse zbere v močno in enotno zemeljsko sekcijo glasbenikov pri osrednji upravi "Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije". Zagreb, Gajeva ulica 32, oziroma od sekcije glasbenikov Beograd, Makenzijska ulica 7.

Bodi strog do sebe in popustljiv do drugih; na ta način ne boš imel sovražnikov. — (Kljatajska modrost).

STRAŠNE RAZMERE V NEORGANIZIRANIH TOVARNAH ZA IZDELAVANJE SRAJČ.

Začetek delavcev v teh tovarnah je arameto srek in do-sele komaj polevico zaslužka v organiziranih tovarnah.

New York, N. Y. — Kapitalisti so zgradili tovarne za izdelovanje moških srajč v distriktu trdega premoga. Delavci v teh tovarnah niso organizirani. George-Goose, organizator organizacije krojaških delavcev Amalgamated Clothing Workers Union poroča, da zaslužek teh delavcev doseže komaj polovico zaslužka delavcev, ki delajo v newyorških organiziranih tovarnah. Posebno značilne so razmere v tovarnah v Hasletonu in Pottavillu. Delavci, ki živajo, likajo in režejo srajce, vatevši predelavce, zaslužijo komaj po enajst dolarjev in pol na teden. Likarji zaslužijo od tuceta srajč le 35 centov, medtem ko se likarjem v newyorških organiziranih tovarnah plača 66 centov.

To dokazuje jasno kot bell dan, kako velika je razlika med zaslužkom neorganiziranega in organiziranega delavca. Kljub temu pa nekateri brezsrčni neorganizirani delavci izjavljajo: "Kaj mi hoče organizacija?"

Bolniške strošnice organizirane.

Chicago, Ill. — Najnovejša delavska unija v Chicagu je unija bolniških postrežnic v javni bolnišnici za tuberkulozo. Unija se je priključila Ameriški delavski federaciji in je dobila številko 17-948. Vse članice prve unije te vrste so uposlene v občinski bolnišnici za jetične bolnike.

14 zdravnikov suspendiranih. Chicago, Ill. — 14 zdravnikov Speedway bolnišnice v Maywoodu je suspendiranih za 90 dni, ker so izdajali na debelo preskrpice za alkohol.

Vsi prisadeti zdravniki imajo deset dni časa, da viose pritožbe proti suspendiranju, ki je bilo naročeno naravnost iz Washingtona, D. C.

Applikacije za vojni "bonus" morajo biti vročene do Novoga leta.

Chicago, Ill. — Postojanka veteranske organizacije Greater Chicago Post No. 866 of the Veterans of Foreign Wars" naznanja, da rok za vlaganje aplikacij glede vojnega "bonusa" poteče z dnem prvega januarja prihodnjega leta. Postojanka izjavlja, da še na tisoče veteranov ni prejelo vojnega "bonusa", ker se ni zglašilo zani. Tisti, ki še niso prejeli vojnega "bonusa" se lahko zglašijo v pisarni te organizacije 1326 Maple Ave., Berwyn, Ill., in napravijo aplikacijo za vojni "bonus". Za vlaganje aplikacij se ne računani.

Nemčija ima umetni kavčuk.

Berlin, 16. nov. — Kakor so namški kemiki iznašli umetni bencin (gasolin), tako so zdaj iznašli tudi proces za izdelovanje umetnega kavčuka. Patent za to iznajdbo ima trust za izdelovanje barvil. Umetni kavčuk je ravno tako dober kakor naravni, na katerega ima do danes Anglija monopol, je pa cenejši.

Elektrika ga je ubila.

Chicago, Ill. — Joseph Grabowski star 30 let, je bil v ponedeljek na mostu mrtav, ko se je dotaknil električne žice na vrhu kotla, katerega so odstranjevali in podrtla poslopja Wrisley Soap kompanije na Blue Island ulici, ki je bilo razdejano po požaru pred par tedni.

Remus pred sodiščem.

Cincinnati, O. — Geo. Remus, diktaški odvetnik in bivši butler-garaki baron in milijonar, se zdaj zagovarja pred tujakšnim sodiščem radi umora svoje družice, katero je pred nekaj tedni ustrelil na ulici v Cincinnatiju. Sodilce mu je dovolilo, da se kot advokat sam zagovarja.

Morilec obeta obsujen.

Chicago, Ill. — Arthur E. Fisher, sodnik okrožnega sodišča v Woodstocku, Ill., je obsodil William Schumacherja od 1 do 14 let zapora radi umora svojega očeta Christopher Schumacherja, farmarja v Crystal Lake.

Deklica umorjena in smučalica.

Portage, Wis., 16. nov. — Helen Leng, stara 15 let, je bila v ponedeljek zvečer zlorabljena in umorjena, ko se je vračala proti svojemu domu. Njeno truplo je bilo najdeno na zapuščeni kraju blizu njenega doma. Poljoja lače morlica, o katerem ni vedu. Dekle je korakalo v svoje smrt, ko se je poslovilo od svoje prijateljice Juna Moran, s katero sta bili akupaj v kinogledališču. Znaki na truplu umorjena kažejo, da se je deklica branila in da jo je morilec vjel od šeleznike proge, kjer so jo ljudje v terek iztrajali našli.

Pri balsamiranju se umorila.

Chicago, Ill. — Elmer Newquist je v terek večer umrl v Augustana bolnici valed zastrupljenja, ki se je razvil, ko se je pred par tedni ubodel s šivanko, ki jo je rabil pri balsamiranju trupla. Strup se je razširil po vsem životu in Newquist je bil odpeljan v bolnico, toda njegovo življenje mu niso mogli rešiti.

Moš z najdaljšo brado smrt.

Wahpeton, N. D. — Hans Langseth, šletni farmer, ki je imel najdaljšo brado na svetu, je 15. t. m. umrl. Njegova brada je merila 17 ševljev. Prva leta je potoval po vsem svetu v cirkusu in kasal svojo brado, toda nikjer ni srečal človeka, ki bi imel daljšo brado.

Arretirano deklo izvršilo samomor.

Birmingham, Ala., 16. nov. — Louise Montebarro, stara 24 let se je v terek večer usmrtila, ko je bila arretirana valed hitre vožnje. Policijski načelnik Blake je dejal, da je arretiral deklo in jo paljal na policijsko postajo v njenem avtomobilu, ko je potegnila revolver in se ustrelila v glavo.

Stekel pes ugrinjal streho.

Chicago, Ill. — Curtie Stringer, šletni samorček, je bil ugrinjan po steklem pasu. Pripeljati so ga v okrajno bolnico in zdravniki nimajo upanja, da ga osdrava. V interesu znanosti delajo učila, ki kažejo svljanje in krče, ki jih povzročajo ta bolaten.

Camel

Pleza v nove višine popularnosti.

Vladna statistika dokazuje, da se pokadi več Camel kot se jih je kdaj prej. Camels so drugo za drugo prekosile.

Če bi bilo vse cigarete tako dobre kot so Camel bi ne stali nikdar v posebnih skrinjicah, da bi bilo cigarete dobre in grle. Ni ne more nikomuriti tovarnega učena.

Mantica Barkin:

BREZ OČI

Voz se je naglo odpeljal, tako, da se je zazibala žena, ki je gledala skozi okence in pošiljala poslednje pozdrave bolničarki. Kamila ni govorila. Svojo roko je spustila na roko svojega moža, ki je nervozno drhtela na njegovem kolenu. Začutili njeno roko se je on nekoliko pomiril in jo pobožal.

kako izhajaš in kako boš mogla izhajati. "Ah, glej, ostali so mi še mamin uhani, potem..." "Za ostanek bi trebalo, da se obrneš na Luko!" je pripomnil Karlo. "On je naš stari prijatelj. Rajši sem dolžan njemu nego zdravniku."

sobo, to pa je lahko pogubonosno za tvoje oči. Po njenem odhodu se je zopet prepustil mislim. Niti sam ni vedel zakaj, ali vendar so se mu v glavi porajale misli, da mu vsi lažejo. Kako pa naj v temi, ki je krog njega, ugane resnico!

Razmišljal je, dokler ga ni Kamila odvedla k mizi za južino. Med jedjo je skušal načeti razgovor, ali takoj je čutil, da Kamila ni razpoložena. Zato je kmalu vstal od mize. Grem v postelj, Kamila. Poskušal bom spat, da se okrepim in čimprej ozdravim."

dal preplašeno zdaj v Seno, zdaj v prijatelja. Njegova usta pa so klicala pridružen: "Hočem videti! Hočem videti!..."

Delničarji in delničarke Slovenskega narodnega doma v Wankeganu, Ill. Vabljeni ste na IZREDNO SEJO delničarjev S. N. Doma, katere se boode vršila dne 19. nov., 1927 ob 8. uri zvečer v veliki dvorani S. N. Doma. Ta izredna seja se vrši radi resignacije celega odbora S. N. Doma. Prosi se, da to upoktevate in pridite vsi na to izredno sejo. Sklicatelj: seje.

ZELITE LI IMETI TAKO DOBER ZELODEC? Nicerar lahko! Vzemite Trinerjevo Grenko Vino, katero vam očelodec in odstrani vse zaostale stopenosti, katere so vzrok boleznim trpljenja valoga prebavnega sistema. Ono vas naredi, da se počut kot nov človek. "Frackville, Pa., sept. Trinerjevo Grenko Vino je najboljša zdravilo. Jaz sem se zdravil in zdravil in brez uspeha. Brez moči. Vzel sem Trinerjevo Grenko Vino in sedaj se počutim veliko bolje. John Tatusko." Vrednosten ponov v vsakem zavoju. Za jesse revmatizem in nevralgijo je Trinerjev Liniment neprecenljivo zdravilo. Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovini? To je edini dar trajne vrednosti ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Rado Murnik: HČI GROFA BLAGAJA (Dalje.) "Dva cekina!" je kričnil vinjeni vitez Ahac. "Dva! Moje bodalo je vredno več nego vasa, kar sem zakockal danes tukaj. Narediva tako! Ako pade tebi več pik, bodi bodalo tvoje in potem je konec igre in ameh. Ako pa se pokaže več pik meni, mi moraš vrniti ves moj izgubitek. Velja ali ne velja?" "Dobro," je privolil vitez Frauensteiner hladnokrvno. "Ako torej spet izgubiš, nehava kockati. Toda prosim te, da ne boš siten, ako ti sreča ne bo mila."

"Resnico smemo povedati tudi dvakrat, trikrat in stokrat!" se je togotil vitez Ahac. "Kaj bi se zaletaval vame! Rajši poslušaj! Latinščino pa pusti pri miru, ko se nisi učil nikdar nič! Tvoja grda buča je trda in neumna kakor gabrova grča. Ergo taceas, asine! — Zato molči, ocal!"

Tedaj se je Karlo dvignil in se je začel oblačiti. "Ne!" — je govoril odločen ženski glas. "Tako ni moglo več dalje. Ni treba več, da plačujem v bolnišnici. Sploh ti prepovedujem, da boš vzrok njegovemu trpljenju. Ali ne boš se, da si polščem drugega ljubavnika. Tvoje samoljubje je lahko mirno. Ljubavnika! Pusti me, da se smejem. Ti nisi ne več, da sem jedva čakala, da se te režim, ker me nisi prav nič spoštoval. Ne spominjam se več, ali se mi zdi, da sem te imela rada ali da si mi ugajal. Da si me ti imel rada, bi bila tvoja. Ali vedi, da sem njega vendar ljubila, iznad vsega iznad vsega..."

Ženin glas se je tresel, ko je nadaljevala. "Nadloga me je pripravila do tega, da sem sprejela tebe. Tako je. Zdaj pa sem se obrnila za pomoč drugam. Kaj hočeš, takšno je življenje! Če boš trpel zavoljo tega, če me boš sovražil, se to mene ne bo tikalo. Samo tega nočem, da bi on kaj slutil, ker bo manj trpel. Ti boš prihajal kakor dolejš, ker čuti on potrebo, da ga, kdo obišče. Ko pa bo ozdravel, se izgubiš za vselej... Forečeš mu, da si se preselil v drugo mesto. On bo verjel in ne bo ničesar več sumil..."

VELIK BOŽIČNI IZLET V JUGOSLAVIJO Preživite božični večer v družbi vaših rojakov in prijateljev v stari domovini ter se ob tej priliki zabavajte in veselite. Pridružite se izletu pod osebnim vodstvom na enem izmed teh veličastnih ekspresnih parnikov: MAURETANIA SREDA 30. NOV. AQUITANIA SREDA 7. DEC. BERENGARIA SREDA 14. DEC. CUNARD LINE 140 N. Dearborn St., Chicago, Ill.

"Kaj boš govoril latinski ti, ki ne znaš!" mu je zabavljivo vitez Ahac, jezen, da tovariš ne mara več izkušati sreče. "Latinski govoriti se spodobi tukaj le meni, ki sem se kaj učil, ljubi moj! Študiral sem v Italiji, najbolj omikani deželi. Dolgo sem bil v Benetkah, ki so prvo mesto Evrope. Najljubši prijatelj mi je bil Hrvat Janko plemeniti Česmički. Komaj šestnajstletnega mladeniča so občeodovali vsi naobraženi Italijani. Zdaj je škof v Pečuhu, živi pa menda na dvoru ogrskega kralja Matijaža v Budimu. Janko me je predstavil slavnemu Kozimu de' Medici in Eneju Silviju de' Piccolomini! Ali me poslušaj ali spij, Frauensteiner? Poslušaj pa ne zehaj in ne rigaj venomer! Oni Enej Silvij je zdaj naš — papež Pij Drugi. Ko je govoril z mano, je bil kardinal. Izpraševal me je mnogo o moji domovini. Zakaj papež pozna naše kraje. Svoj čas je tajnikoval našemu cesarju in bil z njegovim velikim spremetvom tudi v Ljubljani. Vidis, Erazem, a kakšno gospodo sem občeoval v Italiji!"

"Pusti me, Ahac, saj sem se samo šalil," se je izgovarjal vitez Frauensteiner hinavsko. "Oprost mi! Zdaj pojdem pa gledat, kaj dela Salda tako dolgo." "Doljanaki je pijan," ji je šepetal. "Pet majolik tako močnega vina je popil v tako kratkem času. Vendar ga prenaša še precej dobro — niti ne jeclja jaz bi bil že zdavnaj pod mizo. Zaigral je vse, kar je imel, in zdaj mi zabavlja. Razstali me je... Najrajši bi poklical hlapce, da bi ga vrgli preko zidu!" "Ah — kaj ta Ahac!" je odvrnila Salda zaničljivo. "Ne brigaj se za njegove malovarne neumnosti! Bodi prijazen z njim, da mi ne pokvariš mojega načrta, mojega naklepa!"

"Kaj počenjaš? Kaj počenjaš? Ti se ugonabljaš, ubijaš; kaj počenjaš, Karlo?" "Vitez Ahac je sobal orehova jedra, gledal topo predse in zahrakal zdajpasdaj: "Hm-hm! Hm-hm!" "Gospod vitez, dala sem vašemu sokolu mlado vrano, ki jo je ujel hlapec davi v hosti," ga je ogovorila Salda jako prijazno, pobrisala polito mizo in sedla zopet poleg njega na klop. "Zato vam bo vedno hvalešen vaš ginjeni sluga Ahac."

Človek, ki mu je žena to govorila, je sedel kakor zadet od strele. Čakal je, da mine vihar in molčal. Nenadoma je žena naglo dvignila roko kakor v odbrano. Lica so ji prebledela, črte na obrazu so se skrčile, pogled je bil strmeč. Luka se je okrenil v smeri njenega pogleda. Na vratih je stal Karlo, slabo oblečen, z razprostrtimi rokami, s katerimi je, tipajoč, iskal pot. Karlo je vse slisal. Videlo se je to po izrazu njegovega obraza. Luka je skočil in gledal preplašeno. Spomnil pa se je, da Karlo ne vidi, da ne more neopazeno umakniti in da Karlo ne bo uganil, kdo je bil tu. In spomnil se je tudi, da bi bilo bolje, da Karlo nikoli ne izve, kdo mu je prinesel to nesrečo. Kdo mu je tako iznemada prizadejal smrtni udarec. Medtem, ko je gledal, kako naj se izgubi iz sobe, se je začel šenin krik: "Kaj počenjaš? Kaj počenjaš? Ti se ugonabljaš, ubijaš; kaj počenjaš, Karlo?" "Vitez Ahac je sobal orehova jedra, gledal topo predse in zahrakal zdajpasdaj: "Hm-hm! Hm-hm!" "Gospod vitez, dala sem vašemu sokolu mlado vrano, ki jo je ujel hlapec davi v hosti," ga je ogovorila Salda jako prijazno, pobrisala polito mizo in sedla zopet poleg njega na klop. "Zato vam bo vedno hvalešen vaš ginjeni sluga Ahac."

Tiskarna S. N. P. J. SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih VODSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. PRINTERY 2657-59 So. Lawdale Avenue CHICAGO, ILL. TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA